

mehr, als eine gewisse Minderwerthigkeit höhern oder geringern Grades; 7. Die angeborenen Abweichungen im Bau von Schädel und Gehirn der Verbrecher entsprechen vollkommen denjenigen, welche bei ehrbaren Menschen aus psychopathischen Familien und bei Idioten beobachtet werden."

⁷¹⁾ Z., dl. XII, bl. 466 en volg.

⁷²⁾ Op het Congres te Parijs verklaarde Lombroso, dat men niet meer één *type criminel* moest aannemen, maar verschillende, als van dieven, moordenaars etc..

⁷³⁾ *Lehrbuch des deutschen Strafrechts*, 10de dr. (1900), bl. 60.

⁷⁴⁾ Z., dl. XIII, bl. 162.

⁷⁵⁾ *Mitt. der Intern. krim. Verein.*, dl. IV, bl. 16. Een rapport, door Lombroso voor het Congres te Genève gesteld, vangt aldus aan: »Il y a des criminels-nés qui résistent à tous les soins, pour lesquels tous les changements dans le milieu ambiant sont inutiles. Cependant, puisqu'il est donné que ce sont des épileptiques et des alcooliques héréditaires, on peut essayer de les soigner" etc.. (*Compte rendu*, bl. 143) Gardeil vestigt op die verklaring, waaraan het atavisme ontbreekt, de aandacht. (*Mitt. der Intern. krim. Verein.*, dl. VI, bl. 195) Ook liet Lombroso zich op dit Congres aldus uit: »Comme la base de la criminalité innée est toujours l'épilepsie, c'est par ce côté-là qu'on doit tâcher d'entreprendre la cure somatique". (*Compte rendu*, bl. 321)

Toch stelt Lombroso het atavisme naast de epilepsie weder op den voorgrond in *Le Crime, Causes et remèdes* (1899), bl. 443 en volg.

⁷⁶⁾ *T. v. S.*, dl. X, bl. 15. Van het atavisme als algemeene verklaring wilde ook Dr. Jelgersma niet weten. Zie *T. v. S.*, dl. VI, bl. 106.

⁷⁷⁾ *Over de nieuwe richtingen in het strafrecht* (1894). Hij zegt daar van *L'uomo delinquente*: »Afgescheiden van het wellicht verdienstelijke van dat werk op anthropologisch gebied, van de pathologisch-anatomische, anthropometrische, biologische en psychologische onderzoeken, waarover ik mij geen persoonlijk oordeel aanmatig, is de rechtsgeleerde kennis van LOMBROSO blijkbaar nul, zijne opvatting van strafrecht en straf, van misdrijf en misdadiger, volkomen fictief, zijne kennis van geschiedenis en van ethnologie meer dan primitief, zijne methode van onderzoek en zijn betoog, althans waar hij het zuiver gebied der natuurwetenschappen verlaat, zoo gebrekkig en onsamenhangend dat ze m.i. op den naam van wetenschappelijk kwalijk aanspraak kunnen maken. Zijne zoogenaamde onderzoeken betreffende de geestelijke eigenschappen van den mensch en de typische verscheidenheid daarvan bij verschillende categoriën of klassen van menschen zijn niets dan fantasiën, geïllustreerd door anecdotes hier en daar bijeengegrabbeld, blijkbaar alleen met het oog op haar nut voor het betoog, met de meest volmaakte minachting voor het al of niet zuivere of betrouwbare van de bronnen waaraan hij die als feiten voorgestelde anecdotes ontleende. Waar hij z. g. conclusiën trekt, strekken deze